

Sisällys

1	Keskeiset havainnot	1
2	Teema-arvion tausta	2
3	Toiminnan järjestäminen	3
3.1	Henkilöresurssit	3
3.2	Säilytysyhteisön riippumattomuus	4
4	Säilytysyhteisöjen tehtävät	5
4.1	Valvonnan suunnittelu	5
4.2	Merkintöjä ja lunastuksia koskevat tehtävät	6
4.3	Osuuksien arvonmäärittäystä koskevat tehtävät	7
4.4	Kassavirtojen seurantaan liittyvät tehtävät	8
4.5	Valvontahavaintojen dokumentointi	9
5	Jatkotoimenpiteet	10

1 Keskeiset havainnot

Teema-arvion keskeisimmät havainnot ovat:

- Suomen säilytysyhteisömarkkinat ovat erittäin keskittyneet (tilanne 30.11.2018):
 - o Säilytysyhteisöpalveluja tarjosi kymmenen säilytysyhteisöä, joista kaksi tarjosi säilytysyhteisöpalveluja ainoastaan vaihtoehtorahastoille. Sijoitusrahastojen varat (AUM = assets under management) olivat 101,3 miljardia, joista 79 % säilytetään kolmessa säilytysyhteisössä
 - o Vaihtoehtorahastojen varat olivat 19,3 miljardia, joista noin 70 % säilytetään kahdessa säilytysyhteisössä.
 - o Pääasiallisesti säilytysyhteisöt tarjoavat palvelujaan vain muutamalle AIFM-sääntelyn viidestä päästrategiasta (päästrategioita ovat pääoma, kiinteistö, muu, rahasto-osuus ja hedge)
- Henkilöresurssit olisi vahvistettava ja automatisoituja valvontajärjestelmiä olisi kehitettävä
 - o Finanssivalvonta ei voinut varmistua toimintaan käytettävissä olevien henkilöresurssien riittävyydestä: kaikilla säilytysyhteisöillä ei ole palveluksessa päätoimisesti säilytysyhteisövalvontaa hoitavia henkilöitä.
 - o Osa säilytysyhteisöistä tekee suuria tietomääriä käsittäviä valvontatehtäviä edelleen merkittävässä määrin manuaalisesti. Erityisesti merkittävät säilytysyhteisöt olivat tiedostaneet tarpeen kehittää tehokkaita automatisoituja järjestelmiä transaktioiden täsmäyttämiseen.
- Säilytysyhteisöjen valvontatyön suunnittelussa ja toteuttamisessa on joiltakin osin kehitettävää:
 - o Valvontasuunnitelmat: Valvontasuunnitelmat eivät riittävällä tasolla perustuneet riskiarvioon eikä niistä kaikilta osin käynyt ilmi esimerkiksi suunnitellut valvontatoimenpiteet ja niiden toteutusväli.

- Merkintöjen ja lunastusten valvonta: Merkittävä osa säilytysyhteisöistä ei tehnyt kaikkia merkintöihin ja lunastuksiin liittyviä tehtäviä kuten osuuksien täsmäytyksiä. Valtaosa säilytysyhteisöistä tarkisti kuitenkin rahastoyhtiön/vaihtoehtorahastojen hoitajan merkintä- ja lunastusprosessit vuosittain.
- Arvonmäärityksen valvonta: Valtaosalla säilytysyhteisöistä oli riittävät varmennusmenetelmät, mutta säilytysyhteisön varmennuksien tiheys vaihteli suuresti vastaajien kesken.
- Kassavirtojen seuranta: Valtaosa vastaajista suoritti kassavirtojen seurannan asianmukaisesti ja sääntelyn edellyttämällä tiheydellä eli päivittäin.

2 Teema-arvion tausta

Finanssivalvonta keräsi tammikuussa 2019 tietoja sijoitusrahastojen ja vaihtoehtorahastojen (jatkossa rahastot) säilytysyhteisöiltä painottaen seuraavia aihealueita:

- säilytysyhteisötoiminnan laatu ja laajuus
- säilytysyhteisötoiminnan järjestäminen
- säilytysyhteisöjen valvontatyön suunnittelu
- säilytysyhteisön jatkuva valvonta sekä jatkuvan valvonnan tehokkuus seuraavien valvonta-alueiden osalta:
 - merkintöjen ja lunastusten valvonta
 - rahastojen arvonmääritys
 - rahastojen kassavirtojen seuranta

Teema-arviossa ei arvioitu sitä, miten säilytysyhteisöt säilyttävät rahastojen varoja tai pitävät kirjaa niistä rahastojen varoista, joita ei pidetä säilytettävänä omaisuutena.

Säilytysyhteisöjä koskeva keskeinen sääntely¹ pohjautuu suurelta osin EU-sääntelyyn. Sääntely määrittää säilytysyhteisön tehtävät yksityiskohtaisesti. Sijoitusrahastojen ja vaihtoehtorahastojen säilyttämistä koskevat pitkälle yhtenevät vaatimukset.

Kysely lähetettiin kaikille säilytysyhteisöille, jotka toimivat tai joilla oli aikomus toimia Suomessa sijoitusrahaston tai vaihtoehtorahaston säilytysyhteisönä. Kyselyyn vastasi 12 toimijaa, joista viisi oli ulkomaisen ETA-luottolaitoksen sivuliikkeitä.

Säilytysyhteisöjä pyydettiin toimittamaan tiedot tilanteesta 30.11.2018, jolloin kaksi ei ollut vielä aloittanut toimintaansa. Näiden kahden säilytysyhteisön oli tarkoitus korvata kaksi toimivaa säilytysyhteisöä. Lisäksi yksi vastaaja on lopettanut säilytysyhteisötoiminnan vuonna 2019.

Finanssivalvonta tapasi lisäksi huhtikuussa 2019 merkittävimpiä säilytysyhteisötoimijoita keskustellakseen teema-arvioon annetuista vastauksista.

¹ Sijoitusrahastolaki (213/2019) ja UCITS-asetus (Komission delegoitu (EU) 2016/438, annettu 17 päivänä joulukuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY täydentämisestä säilytysyhteisöjen velvollisuuksien osalta). Vaihtoehtorahastojen hoitajista annettu laki 162/2014 ja AIFM-asetus (Komission delegoitu asetus N:o 231/2013, annettu 19 päivänä joulukuuta 2012, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU täydentämisestä poikkeuksien, yleisten toimintaedellytysten, säilytysyhteisöjen, vivutuksen, avoimuuden ja valvonnan osalta). Huom. tässä dokumentissa käytetään UCITS-asetuksen mukaisia käännöksiä termeistä silloin kuin säädösten käännöksissä on eroavaisuuksia.

3 Toiminnan järjestäminen

3.1 Henkilöresurssit

Säätelyn keskeisimmät vaatimukset

Säätely lähtee siitä, että jokaisella rahastolla on yksi säilytysyhteisö, jonka tulee sijaita rahaston kotivaltiossa.

Säilytysyhteisön toiminta on järjestettävä luotettavalla tavalla. Säilytysyhteisön on asianmukaisin toimin varmistettava toimintaansa liittyvien riskien hallinta, sisäisen valvontansa toimivuus sekä toimintansa jatkuvuus ja säännönmukaisuus kaikissa tilanteissa.²

Säilytysyhteisö ei saa ulkoistaa valvontatehtäviään. Säilytysyhteisö saa ulkoistaa rahoitusvälineiden ja muiden varojen säilyttämisen vain, jos ulkoistaminen täyttää kaikki lain edellytykset.³

Säilytysyhteisön on pyrittävä järjestämään toimintansa siten, että mahdolliset eturistiriidat tunnistetaan ja ehkäistään.⁴

Finanssivalvonnan havainnot

Finanssivalvonta pyysi säilytysyhteisöiltä kuvauksia ja tietoa säilytystoiminnan organisoinnista sekä säilytystoiminnan resursseista (henkilöt, järjestelmät) arvioidakseen säilytysyhteisöjen toiminnan järjestämistä säätelyn vaatimuksiin. Vastauksista kävi ilmi, että säilytysyhteisöt käyttävät säilytysyhteisövalvontaan keskimäärin alle kaksi henkilötyövuotta. Tämän lisäksi osa säilytysyhteisöjen valvontatoiminnasta tehdään myös Suomen ulkopuolella.

Vastausten perusteella kolmella säilytysyhteisöllä ei ole palveluksessa täysipäiväisesti säilytysyhteisövalvontaa hoitavia henkilöitä, vaan valvontaa tehdään henkilöiden muiden tehtävien ohessa. Lisäksi yhden säilytysyhteisön osalta Finanssivalvonta ei voinut varmistua siitä, että yhtiöllä on päätoimisesti valvontaa tekeviä henkilöitä palveluksessaan.

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonnan mukaan säilytysyhteisöillä tulee olla toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä määrä asiantuntevaa henkilökuntaa valvontatehtävissä.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan alle kahden henkilön valvontapanoksen nojalla toimiva säilytysyhteisö on erittäin niukasti resursoitu ottaen huomioon säilytysyhteisön lukuisat tarkkaan säännellyt tehtävät. Jos säilytysyhteisöllä on merkittävä markkinaosuus, huomattava määrä rahastoja säilytettävänä tai säilytettävien rahastojen sijoituskohteet vaativat erityistä osaamista, tulisi henkilökunnan määrään ja osaamiseen kiinnittää erityistä huomiota.

² Sijoitusrahastolain 21 luvun 8 §:n 1 momentti sekä vaihtoehtorahaston hoitajista annetun lain 15 luvun 1 §.

³ Sijoitusrahastolaki 21 luku 5§ ja vaihtoehtorahaston hoitajista annetun lain 15 luku 5 §. Säilyttämisen ulkoistamisen edellytykset sijoitusrahastolain 21 luvun 5 §:ssä:

1) ulkoistamiselle on olemassa objektiivinen peruste;

2) ulkoistamista ei tehdä tässä laissa säädettyjen vaatimusten välttämiseksi;

3) säilytysyhteisö valitsee huolellisesti palveluntarjoajan, jolle se aikoo ulkoistaa toiminnon;

4) säilytysyhteisö valvoo palveluntarjoajaa, jolle se on ulkoistanut säilyttämisen, ja arvioi säännöllisesti sen toimintaa.

⁴ Sijoitusrahastolain 21 luvun 8 § ja vaihtoehtorahaston hoitajista annetun lain 14 luku 2§.

Säilytysyhteisön toiminnan luotettava järjestäminen edellyttää, että säilytysyhteisön palveluksessa on henkilöitä, jotka hoitavat säilytysyhteisölle kuuluvia valvontatehtäviä yhtiössä päätoimisesti. Jotta toiminnan jatkuvuus pystytään turvaamaan kaikissa olosuhteissa, tulee yhtiöillä olla käytössään myös tehokkaat varahenkilöjärjestelyt. Myös varahenkilöiden osalta on otettava huomioon osaamisvaatimukset sekä mahdolliset eturistiriidat henkilön muiden tehtävien kanssa.

Luottolaitoksen sivuliike ei ole itsenäinen oikeushenkilö, joten valvontatehtävien siirtämistä luottolaitoksen kotivaltioon ei voida pitää teknisesti ulkoistamisena eikä siihen siten suoraan soveltu ulkoistamissääntelyn rajoitteet. Sääntely kuitenkin edellyttää, että suomalaisen rahaston säilytysyhteisö on sijoittautunut Suomeen.⁵ Näin ollen luottolaitosten sivuliikkeiden on lisäksi huomioitava, että sivuliikkeillä tulee olla riittävät valvontaresurssit Suomessa hoitaakseen säilytysyhteisötoimintaa itsenäisesti. Jos säilytysyhteisötoimintaa tehdään merkittävässä määrin luottolaitoksen kotivaltiota käsin, ei tällöin voida enää katsoa, että säilytysyhteisötoimintaa harjoitetaan Suomessa.

3.2 Säilytysyhteisön riippumattomuus

Sääntelyn keskeisimmät vaatimukset

Eturistiriitojen välttämiseksi ja oikeasuhteisen valvonnan varmistamiseksi säilytysyhteisön tulee olla riippumaton rahastoyhtiöistä, joiden hoitamia sijoitusrahastoja se säilyttää.

Henkilö ei voi olla samanaikaisesti sekä rahastoyhtiön ylimmän hallintoelimen jäsen että säilytysyhteisön ylimmän hallintoelimen jäsen. Henkilö ei voi olla samanaikaisesti sekä rahastoyhtiön ylimmän hallintoelimen jäsen että säilytysyhteisön työntekijä eikä yksikään henkilö voi olla samanaikaisesti sekä säilytysyhteisön ylimmän hallintoelimen jäsen että rahastoyhtiön työntekijä.⁶

Jos rahastoyhtiön ja säilytysyhteisön välillä on konsernisisidos, tulee vähintään kolmasosan hallituksen jäsenistä tai kahden henkilön (riippuen siitä kumpi on alhaisempi luku), olla UCITS-asetuksessa säännellyn tavoin konsernista riippumattomia. Jos rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön sisällä valvontatoiminnoista vastaava elin on jokin muu kuin rahastoyhtiön tai säilytysyhteisön hallitus tai muu hallintoelin, koskevat riippumattomuusvaatimukset tätä elintä.⁷

Vaihtoehtorahaston hoitajia koskeva sääntely ei aseta yhtä yksityiskohtaisia riippumattomuusvaateita vaihtoehtorahastoja säilyttävälle säilytysyhteisölle.

Finanssivalvonnan havainnot säilytysyhteisöjen riippumattomuudesta

Finanssivalvonta pyysi sijoitusrahastoja säilyttäviltä yhtiöiltä selvitystä siitä, miten ne täyttävät säilytysyhteisöjä koskevan UCITS-asetuksen 21 ja 24 artiklojen riippumattomuusvaatimuksen. Kuudella sijoitusrahastoja säilyttävällä vastaajalla oli konsernisisidos rahastoyhtiöön, jonka sijoitusrahastoja se säilyttää.

Valtaosassa vastauksissa tuotiin esille, etteivät samat henkilöt toimi sekä säilytysyhteisön että rahastoyhtiön hallituksen jäseninä.

⁵ Ks. sijoitusrahastolain 20 luku 1 § ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain 14 luku 1 §.

⁶ Ks. UCITS-asetuksen artikla 21.

⁷ Ks. UCITS-asetuksen artikla 24.

Yhtä säilytysyhteisöä lukuun ottamatta konserniin kuuluvat säilytysyhteisöt täyttivät myös vaatimuksen sääntelyn edellyttämästä riittävästä määrästä konsernista riippumattomia hallituksen jäseniä, vaikka kaikki vastaajat eivät olleet vastauksissaan arvioineet riippumattomuutta rahastosääntelyn edellyttämässä laajuudessa.

Finanssivalvonnan näkemys

Finanssivalvonta pitää riippumattomuutta koskevia säännöksiä keskeisinä säilytysyhteisön riippumattoman valvontaroolin näkökulmasta. Tähän seikkaan tulee jatkossa kiinnittää huomiota riskiarviota tehtäessä ennen säilytysyhteisösuhteen syntymistä. Finanssivalvonta kiinnittää säilytysyhteisöjen huomiota riippumattomuuden laajuuden arviointiin tilanteessa, jossa säilytysyhteisö säilyttää samaan konserniin kuuluvan rahastoyhtiön rahastoja, ja edellyttää asiasta toimenpiteitä sääntelyn edellytysten täyttymiseksi.

4 Säilytysyhteisöjen tehtävät

Säilytysyhteisöjä pyydettiin vastauksissaan kuvaamaan lyhyesti, miten ne suorittavat UCITS-asetuksen⁸ ja AIFM-asetuksen⁹ artikloissa säännellyt tehtävät. Osa säilytysyhteisöistä täydensi kuvausta liitemateriaalilla kuten prosessikuvauksella.

4.1 Valvonnan suunnittelu

Sääntelyn keskeisimmät vaatimukset

UCITS-asetuksen 3(1) artikla ja AIFM-asetuksen 92(1) artikla edellyttävät, että asiakassuhdetta solmiessaan säilytysyhteisön on arvioitava sijoitusrahaston sijoituspolitiikan luonteeseen, laajuuteen ja monitahoisuuteen liittyvät riskit sekä rahastoyhtiön organisaatioon liittyvät riskit.

Vaihtoehtorahastojen osalta säilytysyhteisön on arvioitava vaihtoehtorahaston strategia sekä vaihtoehtorahastojen hoitajan organisaatioon luonteeseen, laajuuteen ja monitahoisuuteen liittyvät riskit.

Valvontamenettelyt on suunniteltava näiden arvioiden pohjalta ja suunnitelmia on päivitettävä säännöllisesti.

Finanssivalvonnan havainnot

Finanssivalvonta pyysi säilytysyhteisöjä kuvaamaan säilytysyhteisön valvontatyön suunnittelua ja toimittamaan Finanssivalvonnalle viimeisimmän valvontasuunnitelman.

⁸ Komission delegoitu asetukset (EU) 2016/438, annettu 17 päivänä joulukuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY täydentämisestä säilytysyhteisöjen velvollisuuksien osalta.

⁹ Komission delegoitu asetukset N:o 231/2013, annettu 19 päivänä joulukuuta 2012, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU täydentämisestä poikkeuksien, yleisten toimintaedellytysten, säilytysyhteisöjen, vivutuksen, avoimuuden ja valvonnan osalta.

Yhtä säilytysyhteisöä lukuun ottamatta kaikki säilytysyhteisöt toimittivat Finanssivalvonnalle valvontasuunnitelman, joka koostui yhdestä tai useammasta dokumentista.

Valvontasuunnitelmista Finanssivalvonta teki seuraavat havainnot:

- Yleisin ratkaisu oli suunnitella sijoitusrahastoille oma valvontasuunnitelma ja vaihtoehtorahastoille oma valvontasuunnitelma
 - Suunnitelmissa ei ollut kuitenkaan pääsääntöisesti huomioitu rahastojen erityispiirteitä
- Yhtä suunnitelmaa lukuun ottamatta valvontasuunnitelmista ei käynyt ilmi, mikä taho yhtiössä on vastuussa tehtävän toteuttamisesta
- Puolet valvontasuunnitelmista oli yleisellä tasolla laadittuja eikä niissä kuvattu konkreettista valvontaprosessia eikä sen suorittamistiheyttä
- Kolmasosasta suunnitelmista ei käynyt ilmi, milloin suunnitelma oli hyväksytty.
- Kolmasosan osalta ei käynyt ilmi, onko valvontasuunnitelmaa päivitetty säännöllisesti

Finanssivalvonnan näkemys

Säätely edellyttää, että valvontasuunnitelma laaditaan säilytysyhteisön riskiarvion perusteella. Finanssivalvonta kiinnittää säilytysyhteisöjen huomioita siihen, etteivät ne voi solmia säilytyssopimusta ennen kuin ne ovat arvioineet ja dokumentoineet rahaston ja sitä hoitavan rahastoyhtiön tai vaihtoehtorahastojen hoitajan riskit. Kun säilytysyhteisö päättää solmia säilytyssopimuksen, kunkin rahaston valvontasuunnitelman on perustuttava säilytysyhteisön riskiarvioon. Valvontasuunnitelmissa tulee huomioida kunkin rahaston erityispiirteet ja niistä aiheutuvat valvontatarpeet. Suunnitelmista tulisi käydä ilmi miten valvontatehtävää suoritetaan ja mikä taho on vastuussa tehtävän suorittamisesta.

Finanssivalvonta tulkitsee vaatimuksen valvontamenettelyjen säännöllisestä päivittämisestä edellyttävän, että suunnitelmien päivitystarve arvioidaan vähintään vuosittain kunkin rahaston osalta sekä tilanteissa, joissa rahaston toiminnassa tapahtuu olennaisia muutoksia. Finanssivalvonta suosittaa, että suunnitelmista käy ilmi laatimispäivä, suunnitelmien päivitykset sekä tahot, jotka yhtiössä ovat osallistuneet suunnitelman valmisteluun ja päätöksentekoon.

4.2 Merkintöjä ja lunastuksia koskevat tehtävät

Säätelyn keskeisimmät vaatimukset

Säilytysyhteisön tehtävänä on varmistaa, että rahaston osuuksien merkinnöissä ja lunastuksissa noudatetaan lakia ja rahaston sääntöjä.¹⁰

Tehtävänsä suorittaakseen säilytysyhteisön on tarkastettava/varmistettava; että

- rahaston liikkeeseen laskettujen osuuksien lukumäärä ja merkintätulot vastaavat toisiaan
- merkintätoimeksiannot täsmäytetään merkintätuloihin sen varmistumiseksi, että sijoittajan suorittamat maksut on vastaanotettu. Lunastusten osalta on tehtävä vastaavat täsmäytykset.
- rahaston tileillä olevien osuuksien kokonaismäärä ja rahaston rekisteriin merkittyjen osuuksien kokonaismäärä ovat johdonmukaiset.¹¹

Säilytysyhteisön tarkastusten frekvenssin tulee olla johdonmukainen rahaston merkintä- ja lunastusvirtojen kanssa.¹²

¹⁰ Ks. Sijoitusrahastolaki 21 luku 2§ 1 mom. 1 kohta ja vaihtoehtorahaston hoitajista annetun lain 15 luku 3 § 2 momentin 1 kohta.

¹¹ UCITS-asetus 4 artikla ja AIFM-asetus 87 artikla.

¹² UCITS-asetus 4 artikla ja AIFM-asetus 87 artikla.

Lisäksi säilytysyhteisön tulee säännöllisesti tarkastaa ja varmistaa merkintä- ja lunastusprosessit.

Finanssivalvonnan havainnot

Finanssivalvonta pyysi säilytysyhteisöjä kuvaamaan miten ja kuinka usein ne tarkastavat rahastojen merkintöjä ja lunastuksia.

Finanssivalvonnan havaintojen mukaan säilytysyhteisöt tarkastelevat rahastoyhtiöiden ja vaihtoehtorahastojen merkintä- ja lunastusprosessien sääntelymukaisuutta ja tehokkuutta vuosittain.

Finanssivalvonta ei pystynyt kirjallisten vastauksien perusteella varmistumaan siitä, että säilytysyhteisöt suorittavat kaikki merkintöihin ja lunastuksiin liittyvät sääntelyn edellyttämät tehtävät, kuten esimerkiksi merkittyjen ja lunastettujen osuuksien lukumäärän täsmäyttäminen euromääräisiin merkintä- ja lunastusvirtoihin sekä osuuksien kokonaismäärän tarkistaminen suhteessa osuusrekisteriin merkittyyntä kokonaismäärään.

Finanssivalvonta havaitsi, että sääntelyn edellyttämien tarkastusten tiheydessä säilytysyhteisöjen välillä on merkittäviä eroja: tarkastukset suoritetaan pankkipäivittäin, viikoittain, kuukausittain, puolivuositain tai vuosittain. Erot eivät aina selittyneet valvonnan kohteena olevan rahaston merkintä- ja lunastusmahdollisuuksilla, vaan tarkastusten tiheys vaikutti vastausten perusteella olevan säilytysyhteisökohtainen.

Finanssivalvonnan näkemys

Sääntely edellyttää säilytysyhteisön laativan kullekin rahastolle tarkoituksenmukaisen valvontamenettelyn.

Sääntely edellyttää, että tarkastukset suoritetaan johdonmukaisella tiheydellä suhteessa rahastojen merkintä- ja lunastusvirtoihin. Sääntely ei kuitenkaan edellytä tarkastuksia suoritettavan päivittäin toisin kuin kassavirtojen seurantaa koskevan vaatimuksen osalta (ks. kohta 4.4). Tämän vuoksi Finanssivalvonnan näkemys on, että merkintöjä ja lunastuksia koskevia tarkastuksia ei ole välttämätöntä suorittaa yhtä usein kuin mitä rahasto on merkittävässä ja lunastettavissa.¹³

Jos tarkastuksia kuitenkin tehdään tätä harvemmin, tulee säilytysyhteisöllä olla tähän jokin rahaston riskien arviointiin pohjautuva peruste. Peruste on dokumentoitava esimerkiksi valvontasuunnitelmaan.

4.3 Osuuksien arvonmäärittäystä koskevat tehtävät

Sääntelyn keskeisimmät vaatimukset

Säilytysyhteisön tehtävänä on varmistaa, että rahaston rahasto-osuuksien arvo lasketaan lain ja rahastojen sääntöjen mukaisesti.¹⁴

Tämän vaatimuksen täyttääkseen säilytysyhteisön tulee toteuttaa tarvittavat toimet varmistuakseen rahaston varojen asianmukaisesta arvonmäärittäyksestä joko tekemällä otantatarkastuksia tai vertaamalla

¹³ Huomaa kuitenkin, että merkintöihin ja lunastuksiin liittyvä rahaliikenne on täsmäytettävä päivittäin.

¹⁴ Sijoitusrahastolaki 21 luku 2§ 1 mom. 2 kohta ja vaihtoehtorahaston hoitajista annetun lain 15 luku 3 § 2 momentin 2 kohta.

rahaston nettoarvon (NAV) muutosta vertailuarvon muutokseen. Säilytysyhteisön varmennusten tiheyden on oltava johdonmukainen rahaston arvonmäärittämisvälin kanssa.¹⁵ Lisäksi säilytysyhteisön tulee säännöllisesti tarkastaa rahaston arvonmäärittämissä ja -menettelyt¹⁶.

Finanssivalvonnan havainnot

Finanssivalvonta pyysi säilytysyhteisöjä selvittämään miten ja kuinka usein ne todentavat rahastojen varojen arvonmäärittämisvälin. Kahta säilytysyhteisöä lukuun ottamatta Finanssivalvonta pystyi saamiensa kuvauksien avulla varmistamaan säilytysyhteisöjen menetelmien sisällön olevan riittävä. Varmennusmenetelmät sisältävät hintatarkistuksia joko koko sijoitussalkun osalta tai yksittäisten sijoituskohteiden pistotarkistuksia rahastokohtaisesti.

Kolme säilytysyhteisöä tekee varmennuksia päivittäin, kaksi kuukausittain, yksi neljännesvuosittain ja kolme puolivuositin. Kaksi säilytysyhteisöä ilmoitti tekevänsä valvontaa jokaisen arvonmäärittämisvälin yhteydessä. Yhdeksän vastaajaa tarkastaa vuosittain rahaston arvonmäärittämisprosessia.

Finanssivalvonnan näkemys

Sääntely edellyttää, että varmennukset tehdään johdonmukaisella tiheydellä rahaston arvonmäärittämisvälin kanssa. Sääntely ei kuitenkaan edellytä, että varmennuksia suoritetaan päivittäin toisin kuin kassavirtojen seuranta koskevan vaatimuksen osalta (ks. kohta 4.4). Tämän vuoksi Finanssivalvonnan näkemys on, että arvonmäärittämisestä koskevia varmennuksia ei ole välttämätöntä tehdä yhtä usein kuin rahasto arvo lasketaan.

Jos varmennuksia kuitenkin suoritetaan tätä harvemmin, tulee säilytysyhteisöllä olla tähän jokin rahaston riskien arviointiin pohjautuva peruste. Peruste on dokumentoitava esimerkiksi valvontasuunnitelmaan.

4.4 Kassavirtojen seurantaan liittyvät tehtävät

Sääntelyn keskeisimmät vaatimukset

Säilytysyhteisön on varmistettava, että rahaston kassavirtoja seurataan asianmukaisesti ja että merkintätulot on vastaanotettu ja rahaston käteisvarat kirjattu käteistileille.¹⁷

Kassavirtojen seuranta tehtävän suorittamiseksi säilytysyhteisön tulee muun muassa täsmäyttää rahaston kassavirrat päivittäin tai kassavirtaliikkeen tapahtumisen aikaan, jos käteisrahaliikenne on vähäistä.¹⁸

Säilytysyhteisön on tarkasteltava prosessia säännöllisesti, arvioitava täsmäytysten tuloksia ja tulosten johdosta tehtyjä toimia.

Finanssivalvonnan havainnot

Finanssivalvonta pyysi teema-arviossa säilytysyhteisöjä kuvaamaan miten ja kuinka usein ne täsmäyttävät rahastojen kassavirrat. Säilytysyhteisöt olivat päätyneet useaan eri ratkaisuun kassavirtojen täsmäyttämiseksi: osa täsmäyttää kassavirrat, osa täsmäyttää tilien saldoja kassavirtojen

¹⁵ UCITS-asetus 5 artikla sekä resitaali 6 ja AIFM-asetus 94 artikla.

¹⁶ UCITS-asetus 5 artikla sekä resitaali 6 ja AIFM-asetus 94 artikla.

¹⁷ Sijoitusrahastolaki 21 luku 2 § 2 momenttia ja vaihtoehtorahaston hoitajista annetun lain 15 luku 3 § 1 momentin 2 kohta.

¹⁸ UCITS-asetuksen 10 artikla b-kohta ja AIFM-asetuksen 86 artikla.

sijaan, yksi säilytysyhteisö tekee pistokokeita. Osalla on käytössä automaattinen järjestelmä täsmäytyksiä varten, kun taas osa täsmäyttää kassavirrat manuaalisesti Excelillä. Osa säilytysyhteisöistä oli käynnistänyt hankkeita järjestelmien kehittämiseksi.

Valtaosassa yhtiöistä valvonta on päivittäistä. Osa säilytysyhteisöistä valvoo kuitenkin kassavirtoja harvemmin kuin päivittäin. Selvityksessä esitetyt päivittäistä valvontaa harvemmat valvontafrekvenssit eivät perustuneet yksittäisten rahastojen kassavirtojen vähäisyyteen, vaan sama prosessi koski jokaista säilytysyhteisön säilyttämää rahastoa.

Finanssivalvonnan näkemys

Säilytysyhteisöillä tulee olla järjestelmät ja menettelyt, joilla rahastojen kassavirrat voidaan täsmäyttää päivittäin. Menettelyjen on oltava tarkoituksenmukaisia ja niitä laadittaessa ja käyttöönotettaessa on otettava huomioon rahastojen luonne, laajuus ja monitahoisuus. Kassavirtojen täsmäytys tarkoittaa sitä, että jokaista yksittäistä tilille kirjattua tapahtumaa verrataan rahaston kirjanpitoon. Saldojen täsmäytys tai pistokokeet eivät riitä täyttämään vaatimusta kassavirtojen täsmäytyksestä, vaan sääntelyn mukaan on selvitettävä kassavirtojen oikeellisuus kokonaisuudessaan.

Finanssivalvonta muistuttaa, että sääntely edellyttää säilytysyhteisöjen täsmäyttävän rahavirrat päivittäin. Jos rahastolla ei ole päivittäistä rahaliikennettä, täsmäytys on kuitenkin tehtävä aina kun kassavirtaliikennettä on. Näin ollen esimerkiksi kuukausittainen täsmäytys ei ole riittävää, jos rahastolla on kassavirtoja useammin kuin kerran kuussa.

4.5 Valvontahavaintojen dokumentointi

Sääntelyn keskeisimmät vaatimukset

Sijoitusrahastoja säilyttävän säilytysyhteisön on hoidettava tehtävänsä huolellisesti, itsenäisesti ja asiantuntevasti sijoitusrahaston ja rahasto-osuudenomistajien eduksi. Vaihtoehtorahastoja säilyttävän säilytysyhteisön on hoidettava tehtävänsä itsenäisesti, rehellisesti, tasapuolisesti ja ammattimaisesti vaihtoehtorahaston ja sijoittajien eduksi.¹⁹

Finanssivalvonnan havainnot

Finanssivalvonta pyysi säilytysyhteisöjä ilmoittamaan vastauksessaan merkintöjen ja lunastusten valvontaa koskevat havainnot, arvonmäärityksen valvontaa koskevat havainnot sekä kassavirtojen täsmäytyksen yhteydessä tehdyt havainnot aikavälillä 1.7.2017–30.11.2018. Havainnoista pyydettiin ilmoittamaan niiden lukumäärä rahastokohtaisesti, esimerkkejä merkittävimmistä havainnoista sekä toimenpiteet, joihin säilytysyhteisö on ryhtynyt havaintojen johdosta.

Yksi säilytysyhteisöistä ilmoitti havaintoja rahastokohtaisesti kaikkien kolmen osa-alueen osalta. Valtaosa vastaajista ei ilmoittanut yksilöityjä havaintoja. Kolme yhtiötä pitää vastausten tai käytyjen tapaamisten perusteella poikkeamaraporttia havainnoista. Finanssivalvonta ei voinut varmistua vastausten perusteella siitä, että muut säilytysyhteisöt seuraavat riittävästi valvonnassa tekemiään havaintoja.

Finanssivalvonnan näkemys

¹⁹ Sijoitusrahastolaki 21 luku 1 § 3 momentti ja laki vaihtoehtorahaston hoitajista 15 luku 1 § 2 ja 3 momentti.

Finanssivalvonnan käsityksen mukaan valvontahavaintojen dokumentointi on edellytys valvontatyön asianmukaiselle ja tehokkaalle suorittamiselle. Dokumentointi olisi hyvä tehdä rahastokohtaisesti ja säilytysyhteisön olisi myös syytä dokumentoida tilanne, jossa rahaston osalta ei ole havaintoja. Jos säilytysyhteisön tarkistukset ja varmistukset eivät tuota havaintoja, tulee säilytysyhteisön varmistua siitä, että sen valvontamenetelmät ovat riittäviä.

5 Jatkotoimenpiteet

Finanssivalvonta edellyttää, että säilytysyhteisön hallitus tai muu yhtiön asianmukaiseksi katsoma taho käsittelee tämän valvontakirjeen havainnot kokouksessaan. Hallituksen kokouksen pöytäkirjasta tai muun asianmukaisen tahon selvityksestä tulee ilmetä, mitä johtopäätöksiä valvontakirjeen perusteella on tehty ja mihin mahdollisiin toimenpiteisiin yhtiö aikoo ryhtyä ja missä aikataulussa toimenpiteet on suoritettu.

Kopio pöytäkirjasta tai selvityksestä tulee toimittaa Finanssivalvonnalle 1.10.2019 mennessä.

Finanssivalvonta tulee säilytysyhteisöjen selvitykset saatuaan seuraamaan säilytysyhteisöjen tekemien korjaustoimien tehokkuutta. Lisäksi Finanssivalvonta tulee arvioimaan mahdollisia jatkotoimia.